Un prim pas în reglementarea violenței cibernetice

Traim într-o perioada caracterizata de evoluția rapida a tehnologiei informației iar acest lucru ne aduce extrem de multe beneficii prin posibilitatea de a accesa un volum foarte mare și variat de informații și prin facilitarea comunicarii și transmiterii datelor. În același timp însa, acest fenomen contribuie și la crearea unui mediu propice pentru apariția și diversificarea formelor de violența, accesul facil și posibilitatea pastrarii anonimatului fiind factori de creștere a agresiunilor pe internet.

Masurile de prevenire a acestor tipuri de violența s-au dovedit de multe ori ineficiente sau au fost criticate pe motiv ca intra în conflict cu drepturi și libertați consacrate de Constituția României, cum ar fi libertatea de exprimare. În acelaşi timp, o buna perioada de timp nu s-a acordat aceeaşi atenţie şi nu au fost tratate cu aceeaşi importanța agresiunile din mediul virtual fața de cele desfașurate în mediul real. Cu toate acestea, în contextul creşterii substanţiale din ultimul timp a utilizarii spaţiilor virtuale, a crescut şi frecvenţa agresiunilor în mediul online, devenind stringenta nevoia de reglementare a unor mecanisme de protecţie a victimelor acestor agresiuni.

Astfel, în data de 6 iulie 2020, a fost publicata în Monitorul Oficial Legea nr. 106/2020 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei domestice, lege care introduce conceptul de “violența cibernetica” în sfera “violenţei domestice” şi defineşte fenomenul prin enumerarea faptelor care pot intra sub incidenţa acestuia (aceasta va intra în vigoare în data de 9 iulie 2020).

Conform noilor prevederi, definiția legala a violenței cibernetice include:

- faptele de harţuire online;
- mesajele online instigatoare la ura pe baza de gen;
- faptele de urmarire online;
- amenințarile online;
- publicarea non-consensuala de informații şi conţinut grafic intim;
- accesul ilegal de interceptare a comunicațiilor și datelor private.

Faptele de mai sus nu reprezinta o enumerare cu caracter limitativ, având în vedere ca legea include în sfera violenţei cibernetice şi “orice alta forma de utilizare abuziva a Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor prin intermediul calculatoarelor, telefoanelor mobile inteligente sau altor dispozitive similare care folosesc telecomunicațiile sau se pot conecta la internet şi pot transmite şi utiliza platformele sociale sau de e-mail, cu scopul de a face de rușine, umili, speria, amenința, reduce la tacere victima.”

Enumerarea nelimitativa ține cont de realitatea sociala și tehnologica a momentului, respectiv de faptul ca formele de violența cibernetica se înmulțesc într-un ritm alert, odata cu evoluția tehnologiei informației, permițând astfel

organelor competențe sa se adapteze și sa sancționeze și forme de agresiune cibernetica ce se vor realiza prin modalitați tehnologice sau faptice pe care nu le putem anticipa la acest moment.
Este important de subliniat faptul ca introducerea "violenței cibernetice" în sfera "violenței domestice", nu este o reglementare cu titlu general a acestui fenomen, ci doar o completare a tipurilor de violențe care intra sub umbrela "violentei domestice". Aceasta înseamna ca orice fapta de violența cibernetica va fi sancționata în baza Legii nr. 217/2003 numai în condițiile prevazute de lege pentru sancționarea violenței domestice, și anume daca fapta reprezinta o "inacțiune sau acțiune intenționata care se produce în mediul familial sau domestic ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent daca agresorul locuiește sau a locuit împreuna cu victima.". Astfel, în masura în care fapta de violența cibernetica se petrece într-un alt mediu decât cel familial sau domestic și între persoane care nu au calitatea de soți, foști soți, actuali sau fost parteneri, prevederile Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice nu vor fi incidente.

În concret prezenta modificare nu acopera și faptele de genul harțuirilor sau amenințarilor pe internet venite din partea unor persoane necunoscute sau din partea unor persoane cunoscute, dar cu care victima nu are o relație de tipul celor enumerate de lege.

Pâna în prezent, în România nu a existat un cadru legislativ expres care sa permita pedepsirea ca atare a violenței cibernetice, toate faptele de violența cibernetica fiind analizate fie raportat la diferite infracțiuni (cum ar fi harțuire, șantaj, violarea vieții private), în masura în care întruneau elementele constitutive ale acestora, fie de catre Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrarii Datelor cu Caracter Personal, pentru aspectele care intra în competența sa. Practic, în continuare, pentru faptele care nu intra sub incidența definiției de "violența cibernetica" în contextul "violenței domestice", situația va trebui analizata în concret, la fel ca și pâna acum, și sancționata pe baza prevederilor generale cu caracter penal sau contravențional, dupa cum va fi cazul.

În plus, menționam ca Legea nr. 106/2020 introduce și o serie de prevederi care sunt menite sa contribuie la prevenirea savârșirii faptelor de agresiune cibernetica, prin instituirea în sarcina Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor (prin organismele aflate în coordonarea sa, responsabile de prevenirea, analiza, identificarea și reacția la incidente în cadrul infrastructurilor cibernetice) a obligației de a dezvolta campanii de sensibilizare publica privind violența cibernetica, de a oferi asistenta practica autoritatilor centrale și locale în prevenirea și raspunsul la violenta cibernetica și de a stabili programe pentru alfabetizare digitala.

Ca o nota generala, modificarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice reprezinta un pas important în protejarea unui segment semnificativ de victime ale comportamentelor agresive din mediul online, și speram ca, pentru a se asigura o protecție cu caracter general, aplicabila și în afara sferei violenței domestice, sa se adopte o reglementare explicita care sa incrimineze toate activitațile violențe din mediul online, indiferent de relația dintre victima și agresor.